

PAWEŁ „SZMELKE” PRÓCHNIAK

- urodzony w roku 1966 w Krakowie. Doktor nauk humanistycznych, adiunkt w Katedrze Literatury Pozytywizmu i Młodej Polski KUL. Ojciec Anny Ifigenii, mąż Violi z domu Drozd. Hobby: niehisteryczne zachowania hipochondryczne (boi się mikrobów). Ostatnio opublikował: „Sen nożownika, O twórczości Ludwika Stanisława Licińskiego” (RW KUL). Do tego sezonu w okresie letnim był ratownikiem. [Rozmowa przeprowadzona w sierpniu 2004 roku]

Namolność na moło

Z naszym rozmówcą spotkaliśmy się na wąskim skrawku plaży położonej w centralnej części Półwyspu Helskiego. Skryci pod parasolem, osłonięci od wiatru parawanem w rzucik pamiętającym czasy wczesnego Gierka kontemplowaliśmy morza szum i urodę ciał niewieścich. Nasyciwszy zmysły, przystąpiliśmy do rzeczy.

Od lat prowadzi Pan badania literaturoznawcze i wykłada literaturę na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, ale przez wiele sezonów równie ważnym Pańskim zajęciem było ratowanie ludzi z odmętów morskiej kipieli na plażach zimnego Bałtyku. Co skłoniło Pana do porzucenia tego szlachetnego i heroicznego zajęcia?

Powodów było co niemiara. Po pierwsze, pochłonęła mnie praca nad rozprawą habilitacyjną. Po drugie, trzeba wiedzieć, kiedy odejść. Po trzecie, kobiety pływają coraz lepiej i wstyd, gdy pani w słusznym wieku dopływa wcześniej do sterczącej spośród fal ręki. Po czwarte, jednorazowe zestawy do udzielania pierwszej pomocy są coraz droższe, o sponsorów coraz trudniej, a metoda bezprzrządowa nasila moje fobie.

Cóż oznacza termin „metoda bezprzrządowa” i jakież to fobie?

Detalicznie rozchodzi się o metodę usta-usta. Mam kłopoty z opryszczką.

(Niezbici z tropu raz jeszcze przystąpiliśmy do rzeczy)

Czy wiele jest kobiet ratowniczek?

Niestety, niewiele...

A jakież są w takim razie te polskie heroiny ratownictwa wodnego?

Panowie, rzeczywistość polskich plaż i kąpielisk w sposób dramatyczny nie przystaje do modelu lansowanego przez seriale takie jak „Słoneczny patrol”. Być może polska Pamela Anderson czuwa teraz nad młodzieżą uprawiającą sporty wodne gdzieś w zdradliwych gliniankach

Kielecczyni, ale wśród moich nielicznych koleżanek po fachu dominował inny typ urody i mentalności. Żeby oddać sprawiedliwość - moi współpracownicy płci męskiej również nie przypominali Davida Hasselhoffa, choć bez większego trudu położyliby go na rękę lub wygrali z nim w szachy czy w kometkę.

Czy kobiety ratują inaczej niż mężczyźni?

Na pewno robią to z większym wdziękiem, a skuteczność mają identyczną jak mężczyźni, circa 70 procent. Poza tym kobieta ma ostrzejszy wzrok, jest zwinniejsza i ma lepszą ergonomię ciała.

A czy kobieta tonie inaczej niż mężczyzna?

Kobiety toną skromnie i z godnością, a poza tym rzadziej. Nie spotkałem w mojej praktyce kobiety, która wypija siedem piw i wskakuje z mołu do wody o temperaturze 12 stopni, żeby zaimponować koleżankom. Mężczyźni zwykle przeceniają swoje umiejętności. Pajacują, szarżują - a z wodą nie ma żartów.

Kogo Pan wolał ratować?

To nie była kwestia moich preferencji. Topielec to topielec, płeć nie gra tu roli. Ale przyznam, że zawsze to przyjemniej nieść na brzeg wiotkie kobiece ciało, piękne i bezbronne.

Naszym zdaniem plaża jest miejscem, które niesie ze sobą wiele pokus dla mężczyzny. Jak Pan sobie z tym radził?

Mówi Pismo: „Książęta ludu mego są dziećmi, a niewiasty panują nad nimi” (Biblia Gdańska: Izajasz 3, 12). Święte słowa, ale na plaży rządzi ratownik. Subtelna namolność jest miła, ale ratownik do wyższych rzeczy jest stworzony. Poza tym, panowie, nie każda kobieta w stroju kąpielowym warta jest grzechu.

(Tu rozejrzeliśmy się po plaży. Zaiste, doktor Paweł Próchniak otworzył nam oczy. Zmieniliśmy więc temat)

Jest Pan literaturoznawcą, więc zapewne lustrując podległy Panu rewir, zwracał Pan uwagę na książki popularne wśród populacji plażowiczek. Co kobiety czytają nad morzem?

Dominują lektury szkolne i literatura popularna. Mniszkówna, Rosamunde Pilcher, Jerzy Pilch, Musierowicz, Żeromski, Nora Roberts, Amanda Quick, Grochola, Coelho, Sapkowski. Ale różne rzeczy się widziało. Pamiętam kobietę o urodzie dojrzałej pochyloną nad „Gorączką romantyczną” Marii Janion i na tym samym kocu nieletnie dziewczęcę czytające „Dzieci Szatana” Przybyszewskiego. Powiadam panom, to było przejmujące doznanie. Żar leje się z nieba, mewy skrzeczą, tranzystory charczą, dzieci wrzeszczą wniebogłosy, lodziarze próbują przekrzyczeć nawołujących się kolonistów, a one czytają - skupione i promienne. To był krzepiący widok, utwierdził moją głęboką wiarę w kobietę i w sens profesji, którą się param. Myślę o

literaturoznawstwie, bo amatorka młodopolszczyzny wchodziła do morza najwyżej do pół łydki, a ta druga, od romantyzmu, nawet się nie zbliżyła do wody.

A co Pan czytał na plaży - po fajrancie, rzecz jasna?

„Zarys kliniki chorób zakaźnych”, zwłaszcza tom drugi, i książki Mariana Stali o poezji współczesnej. Ale coraz mniej miałem czasu na przyjemności. Nauka wymaga ascezy. Trzeba było zejść z plaży.

Nie będzie Panu brakowało słońca, spienionych fal, opalonych ciał kobiecych i powszechnego szacunku?

Niekłamanym szacunkiem darzą mnie moje studentki. Co prawda nie wszystkie, i żadnej nie widziałem w bikini, ale na plaży też różnie bywało. Pracuję teraz nad książką o Tadeuszu Micińskim. Słońca i spienionego morza u niego nie brakuje. Kobiet też.

Nasz rozmówca zamilkł, odezwały się mewy.